

були забави на скутій кригою річці, на сніговій гірці. Одні грали у свинку, ганяючи її по льоду, інші – в цурки, ще інші пересували крижинки, заважаючи один одному [2, с. 13].

Обійдений офіційною медициною сільський люд захищав і зміцнював здоров'я своїх дітей природними засобами: сонцем, повітрям, водою, глиною, травами. Давні повір'я стверджують їхню помічну силу, яка зміцнює недужих [2, с. 13].

При вивченні теми «Традиції українського народу та здоровий спосіб життя» у початковій школі на уроках «Основи здоров'я» учнів зорієнтовують на здоровий спосіб життя, на стійке бажання бути здоровими. До здорового способу життя відносимо: дотримання режиму дня; відмову від шкідливих звичок; правила харчування; правильне харчування; заняття спортом; чергування праці та відпочинку; безпечну поведінку. Традиції – досвід, звичаї, норми поведінки, що склалися історично й передаються з покоління в покоління.

Правильне харчування оберігає людину від хвороб. Наші предки теж дуже старанно підбирали продукти, щоб бути здоровими. Найпоширенішими стравами в Україні були ті, до яких входили рослинні складники. Каші становили більшу частину харчування. Вони готувалися з гречки, ячменю, вівса, кукурудзи, проса. Найулюбленіші – овочеві страви: борщ, капуста, печений гарбуз, огірки, часник, хрін.

Дуже славиться наш народ і своєю народною медициною. Ще в давнину люди навчилися лікувати різні хвороби цілющими травами, медом. Вони щиро вірили, що рослини мають чарівну силу. Тому й назви давали їм гучні й промовисті: дивосил, звіробій, чистотіл... І справді, більшість рослин має цілющі властивості. Ростуть вони всюди: і в лісі, і в полі, і на луках. Чимало їх ми сіємо на ланах та городах [5, с. 88-89].

Уміли наші предки не лише працювати, а й відпочивати. Кожній порі року відповідали свята. Усі вони були оздоровчими, оскільки поліпшували настрій, сприяли бадьорості духу, прагненню любити природу та спілкуватися з нею.

Виховання здорового способу життя здійснюється в етнопедагогічному вимірі, тобто впродовж існування українського народу, який здавна славився своїми надбаннями, непорочністю думки, перевіреними знаннями та невичерпним досвідом. Лише виховання на українських народних традиціях закладе «непорочні» думки, які не зможе «зіпсувати» час. Пам'ятаємо про це, і тоді радість дітей від пізнання буде більшою, а знання – духовно багатшими.

Список використаних джерел

1. Бозуш А. Українське народознавство в дошкільному закладі / А. Бозуш, Н. Лисенко. – К.: Вища школа, 2002. – 407 с. 2. Бондар Т. Здоров'я школярів: практичні матеріали для повсякденної роботи педагога. – упоряд. Т. Бондар. – Х.: Веста, 2009. – 192 с. 3. Гнатюк О. Основи здоров'я: [підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл.] / О. Гнатюк. – Київ: Генеза, 2015. – 160 с. 4. Доля Т. Формування здорового способу життя школярів як актуальне завдання професійної діяльності вчителя / Т. Доля // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2012. - №5. – С. 26-34. 5. Рехтета Л. Вплив українських традицій на формування здорового способу життя в молодших школярів / Л. О. Рехтета // Обрії. – 2011. - №1(32). – С. 87-89.

Л. М. Ракітянська

КОЕФІЦІЄНТ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ – ПРІОРИТЕТ ХХІ СТОЛІТТЯ

Емоційний інтелект – поняття, яке набуває все більшої популярності і поширення як в наукових колах, так і в прикладному аспекті, про що свідчать сучасні наукові напрями досліджень цього феномену (соціологічний, психологічний, педагогічний, медичний, нейробіологічний тощо) та різні навчально-тренінгові програми, що використовуються у практичній психології, медицині, управлінській та

бізнесовій сферах тощо. Такий широкий інтерес до цього феномену пояснюється передусім значенням, яке надають йому американські вчені – розробники теоретичних основ емоційного інтелекту Д.Гоулман, Р.Бар-Он, Дж.Мейер, П.Селовей, Д.Карузо [2; 5; 6]. Дослідники обґрунтовують цей феномен як особливий вид інтелекту, що проявляється через інтегральну психологічну характеристику особистості, яка об'єднує здібності, що в своїй сукупності забезпечують професійну та індивідуально-особистісну успішність в житті. Невипадково саме емоційний інтелект, за даними Всесвітнього економічного форуму 2016 р., посідає 6 місце у першій десятці основних якостей, які через декілька років будуть найбільш затребуваними і необхідними всім працівникам для ефективного опанування діяльності. У питанні змісту і структурної будови цього феномену поки що не існує єдиної, загальновизнаної методологічної стратегії, яка б утілювалась у чітко визначеному понятійно-категоріальному апараті, у цілісному розумінні емоційного інтелекту як особистісного інтегрованого психічного утворення. Існування різних наукових підходів до його розуміння спричинило появу трьох базових, відмінних між собою, концепцій-моделей емоційного інтелекту американських вчених, які достатньо повно описані і проаналізовані у науковій вітчизняній та зарубіжній літературі.

Розглядаючи емоційний інтелект як особливий вид інтелекту, що об'єднує емоційні і когнітивні процеси людської психіки, американський вчений Р. Бар-Он у 1985 р. ввів поняття «коефіцієнт емоційного інтелекту –EQ» і розробив тест (Emotional Quotient Inventory – EQi) для його вимірювання [5]. Як відомо, на початку ХХ ст. німецький психолог В. Штерн розробив концепцію інтелектуального коефіцієнту, яка пізніше була використана французьким психологом А. Біне для створення тесту IQ як психологічного інструментарію об'єктивного вимірювання інтелектуальних здібностей [4]. На переконання американських вчених, які започаткували дослідження емоційного інтелекту, коефіцієнт EQ як емоційний показник інтелекту є значно вагомішим у досягненні життєвого успіху, ніж коефіцієнт IQ у його традиційному значенні. Вчені, спостерігаючи за успішними людьми в їх кар'єрному зростанні, пояснюють цей феномен тим, що фахова компетентність, рівень професіоналізму в сучасних ринкових умовах праці визначається не стільки володінням фаховими, академічними знаннями і інтелектуальними здібностями, скільки здатністю до соціальної взаємодії і комунікації, адаптації до оточуючого середовища, умінням знаходити спільну мову з оточуючими і працювати в команді, розуміючи і відчуваючи їхній емоційний стан, як і власний, і вміння використовувати і спрямовувати отриману емоційну «інформацію» на активізацію мислення у напрямі досягнення конструктиву і прийняття правильного рішення. Цей феномен підтверджується міркуваннями і відомого вітчизняного науковця, академіка В. Андрущенка : «Деякі мої колеги стверджують, що нинішня молодь не хоче вчитися, не вірить у значення освіти. Привід для цього, звичайно, є: більшість із нинішніх успішних і багатих свого часу вчилися аби як, тоді як колишні відмінники, у кращому випадку, стали їх помічниками і радниками, референтами» [1, с.16]. Цей аргумент останні роки набуває неабиякої актуальності. Російський вчений А. Карпов, досліджуючи роль емоційного інтелекту у сфері управлінської діяльності, посилається на думку американських вчених Р. Купера і А. Савафа, які вважають, що IQ як інтелектуальна сила, що рухала бізнес ХХ століття поступається у ХХІ столітті EQ – коефіцієнту емоційного інтелекту [3, с. 63]. На переконання багатьох американських дослідників у сучасному суспільстві коефіцієнт IQ забезпечує лише 20% життєвого успіху, в той час як коефіцієнт емоційного інтелекту EQ – 80%. Сучасні наукові дослідження як зарубіжних, так і вітчизняних вчених спрямовані на обґрунтування наукового статусу феномену емоційного інтелекту та експериментальну перевірку його ефективності.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В. П. Педагогіка майбутнього – педагогіка компромісу / В.П.Андрущенко // Вища освіта України № 3 (додаток 2). – 2014 р. – Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». – Т.1. – С.16 – 18. 2. Гоулман Д. Эмоциональный интеллект / Д. Гоулман; пер. с англ. А.П.Исаевой. – Москва: АСТ, 2009. – 478 с. 3. Карпов А. В. Психология эмоционального интеллекта : теория, диагностика, практика: монография / А. В. Карпов, А. С. Петровская. – Ярославль: ЯрГУ, 2008. – 344 с. 4. Штерн В. Дифференциальная психология и ее методические основы / В.Штерн. – Москва: Наука, 1998. – 120 с. 5. Bar-On, R. (1997). *Emotional Intelligence Inventory (EQ-I): Technical Manual*. Toronto, Canada: Multi-Health System. 6. Mayer, J. D., Salovey P., Caruso D. (1997). *Emotional Intelligence. Test*. Needham, MA: Virtual Knowledge.

А. В. Савич

АЛГОРИТМ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА У СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Розвиток суспільства є неможливим без всесвітньої активізації інтелектуального, духовного потенціалу суспільства. Розуміння цього дає змогу знаходити ефективні шляхи і методи формування інтелігентної особистості спеціаліста, яка здатна реалізувати свій творчий потенціал у всіх сферах життєдіяльності.

Реалії життя явно демонструють невідповідність між спеціально-професійно і соціально-моральної загальнокультурної підготовки студентів як майбутніх спеціалістів.

Стаючи інтелігентом після отримання диплома чи посади, людина нерідко не є ним за своєю сутністю і способом життя адже саме інтелігенція є ініціатором ідей, творчості, розвитку і перспективи. У зв'язку з цим фактором, який ефективно впливає на духовний та моральний розвиток особистості культури.

За всіх часів поцінувалися люди, які вміли творчо, нестандартно підходити до будь-якої справи, тому проблема формування творчо активної особистості була і залишається актуальною. На даний момент у науці накопичено чимало матеріалу щодо проблеми творчості і формування творчих задатків (здібностей).

У нашому розумінні, творчість – це процес створення людиною об'єктивно або суб'єктивно якісно нового за допомогою специфічних інтелектуальних процедур, які не можна уявити як дії, які чітко регулюються у певному соціокультурному середовищі.

Аналіз процесу становлення особистості студентів як професіоналів дає змогу виділити наступну динаміку поетапного засвоєння творчої активності: 1) емоційне сприйняття майбутньої професійної діяльності; 2) осмислення свого місцеположення у певному соціокультурному середовищі; 3) системне засвоєння, основане на дослідницькому способі дії; 4) навчальне застосування, засноване на пошуковому способі дії; 5) творче застосування знань, одержаних у результаті навчання.

Таким чином, спосіб здійснення майбутньої діяльності є основним показником індекса критерія творчої активності у процесі навчання.

Освіта і виховання у ВНЗ покликані відображати високу мету творчої особистості, яка здатна сприймати інноваційні процеси у суспільстві, використовувати нові технології і яка поділена високою професійною культурою.

Реалізація даної мети виховання дозволяє формувати наступні особистісні якості студентської молоді: 1) здатність свідомо адаптуватися до нових умов життя, уміти орієнтуватися в економічній, соціально-політичній ситуації, берегти свою світоглядну позицію, гуманістичні ідеали і цінності; 2) змогу проявити високу соціальну активність, цілеспрямованість, здатність знаходити оптимальне рішення